

Hidrologinės prognozės

Hidrologinės prognozės sudaromos siekiant apsaugoti žmonių sveikatą, gyvybę, turtą ir planuojant ūkio bei verslo plėtrą, kai aktualu žinoti vandens išteklius. Pirmieji bandymai sudaryti hidrologines prognozes, atlikti 1830 metais Prancūzijoje, buvo nesėkmingi, nes nebuvo parengtos metodikos. Lietuvoje pirmoji hidrologinė prognozė sudaryta 1924 metais Kaune, Hidrometrijos biure, vadovaujant prof. St.Kolupailai. Tai buvo pavasario potvynio prognozė, sudaryta remiantis vandens atsargų sniege įvertinimu. Prognozė 10 dienų prieš potvynį buvo išspausdinta laikraštyje, taip buvo perspėti gyventojai.

Pavasario potvynio prognozė yra viena aktualiausių Lietuvai prognozių, nes Nemuno žemupyje apsemiami plotai siekia iki 60 000 ha. Prognozuojant pavasario potvynį svarbiausias faktorius - vandens atsargos sniege. Tačiau ne mažiau svarbu žinoti, kokios orų sąlygos bus sniego tirpimo metu. Jeigu orai tuo metu bus labai šilti ir sniegas tirps intensyviai - vandens lygiai upėse bus aukšti, o jeigu sniego danga tirps lėtai, potvynis truks ilgiau, lygiai bus žemesni, nors nutekės vienodas vandens kiekis. Taigi, hidrologinių prognozių kokybė tiesiogiai priklauso nuo orų prognozių patikimumo. Patikimos yra tik trumpalaikės - iki 5 dienų - orų ir hidrologinės prognozės. Tarnyboje sudaromos trumpalaikės (iki 2 dienų išankstumo), vidutinio išankstumo (3-10 dienų) ir ilgalaikės (mėnesio) prognozės. Trumpalaikės vandens debito prognozės pasitvirtina 95-100 proc., vidutinio išankstumo 80-95 proc., ilgalaikės 75-80 proc. Ilgalaikėms prognozėms sudaryti ieškoma metų - analogų, taip pat remiamasi ir kitų valstybių meteorologijos centrų sudarytomis orų prognozėmis. Prognozuojant vandens lygius tenka skaitytis su ledų sangrūdų įtaka. Ledų sangrūdos - dažnas potvynių Lietuvos upėse palydovas, tačiau numatyti, kada ir kur jos susidarys, praktiškai neįmanoma. Todėl kai kuriais atvejais tenka apsiriboti vandens lygio kitimo tendencijos sąvoka, nes skaitmeninė išraiška netenka prasmės dėl netikslumo.

Šiuo metu Hidrologijos skyriuje sudaromos šios prognozės:

- vidutinio mėnesio vandens debito Nemune;
- minimalaus vandens debito Nemune;
- minimalaus vandens lygio Neryje;
- kasdieninių vandens debitų Nemune 1-5 parų ir 10 parų išankstumu;
- kasdieninio vandens lygio Nemune 1-3 parų išankstumu;
- pavasario potvynio maksimalaus vandens lygio ir debito Nemune;
- pavasario potvynio vandens tūrio Nemune;
- ilgalaikė ledo lūžio datų Nemune, Neryje, Šventojoje, Nevėžyje ir Jūroje;
- trumpalaikė ledo lūžio datos Nemune ir Neryje.

Be to, gyventojams ir gelbėjimo tarnyboms perduodami perspėjimai apie pavojingus hidrologinius reiškinius.